

Osnovna škola Markuševec, Zagreb

Include Me

ERASMUS+ PROJEKT KA101
4.9.2020.-3.9.2023.

Programom Erasmus+ uveli smo nove metode i kompetencije kojima smo unaprijedili rad učitelja s učenicima s manje mogućnosti i njihovu inkluziju.

Novostečenim kompetencijama potičemo učenike matičnih i useljeničkih skupina u našoj zajednici suživotu u multikulturalnom društvu, ne samo na teorijskoj razini već i praktičnoj, iskustvenim učenjem. Iskustveno učenje osposobljava učenike razvijanjem interakcija među njima za odlučivanje i primjenu rješenja te poticanje socijalne odgovornosti kroz stvarne situacije. Obogatili smo i proširili postojeće stavove i vrijednosti naših učitelja o međusobnom razumijevanju, uvažavanju različitosti i učinkovitijem uključivanju učenika s manje mogućnosti u odgojno-obrazovni rad.

Ostvareni su posebni ciljevi projekta - educiranje učitelja radi unaprjeđenja redovne nastave novim metodama s naglaskom na učenike s manje mogućnosti, zatim motiviranje učenika s manje mogućnosti za sudjelovanje u formalnom i neformalnom obrazovanju kako bi mogli učiti jedni od drugih i biti uspješniji u radu i učenju. Osnažili smo svijest o važnosti inkluzije i empatije među učenicima, učiteljima, roditeljima i lokalnom zajednicom kao i poticali internacionalizaciju Škole, unaprijedili smo međukulturalnu dimenziju obrazovanja i osposobljavanja.

Želimo i dalje osposobljavati učenike za život i rad u multikulturalnom svijetu, naučiti ih da poštuju različitosti i budu tolerantni te da aktivno i odgovorno sudjeluju u društvu. Želimo odgajati i obrazovati učenike u skladu s općim kulturnim i civilizacijskim vrijednostima.

Ovaj nam je projekt omogućio da implementiramo nove kompetencije učitelja u redovnu nastavu i u neposredni rad s učenicima, da pokušamo stvoriti jednake prilike za sve učenike, razviti nove metode i alate za što kvalitetniju inkluziju učenika s manje mogućnosti u odgojno-obrazovni proces te smo njime ujedno ojačali međunarodnu dimenziju Škole.

Erasmus+

AGENCIJA ZA
MOBILNOST I
PROGRAME EU

Game based learning and gamification

BARCELONA, ŠPANJOLSKA, 24.-28.4.2023.

Marija Buhin Huzanić i Žana Jusup su na stručnom tečaju naučile kako se više igrati tijekom obrade svojih nastavnih jedinica te kako ih učiniti zanimljivijima. Obradile su teoriju gamifikacije te proučavale pristupe kojima se u nastavu uvodi više učenja temeljenog na igrama za različite školske predmete.

Tko sam ja? (Who am I?)

Dobna skupina: 7-14 godina.

Vrijeme trajanja aktivnosti: 45 minuta.

Cilj aktivnosti: Interpretirati sadržaj pročitano književnog djela (ili ulomka iz književnog djela).

Opis aktivnosti: Učenici u parovima predstavljaju likove i situacije iz određenog dijela književnog djela. Svaki par pantomimom (mimikom i gestama) prikazuje odabranu situaciju, a ostali učenici pokušavaju pogoditi o kojoj je situaciji i o kojim likovima iz književnog djela riječ.

Materijali: Odabrano književno djelo ili ulomak iz književnog djela.

Priprema: Učenici trebaju pripremiti odabranu situaciju.

Provedba u razredu:

1. Pitati učenike imena likova u književnom djelu.
2. Pokazati učenicima pantomimom jednu situaciju iz književnog djela te ih pitati mogu li pogoditi koja je to situacija, koji su likovi u njoj sudjelovali te što se u toj situaciji dogodilo.
3. Reći učenicima da će raditi u parovima kako bi i oni na taj način pripremili jednu situaciju iz književnog djela. Prelistat će svoju knjigu te odabrati jednu situaciju iz nje.
4. Učenicima treba dati vremena za pripremu pantomime (15 minuta).
5. Kada su učenici pripremili svoju pantomimu, prikazuju je pred razredom. Ostali učenici pogađaju koju su situaciju odglumili, koji su likovi u toj situaciji sudjelovali te situaciju stavljaju u kontekst pročitano književnog djela.

Game based learning and gamification

BARCELONA, ŠPANJOLSKA, 24.-28.4.2023.

Pronađi svog partnera (Find your partner)

Dobna skupina: 7-14 godina.

Vrijeme trajanja aktivnosti: 45 minuta.

Cilj aktivnosti: Uvježbavati rječnik osjećaja te kratki dijalog.

Opis aktivnosti: Učenici rade na kratkim dijalozima (2-4 reda) vezanim uz karticu osjećaja koju su dobili. U razredu trebaju pronaći osobu koja je dobila isti osjećaj kao i oni.

Materijali: Male kartice s osjećajima (sretan, tužan, ljut, zabrinut, nervozan, uplašen, gladan...) i to dvije za svaki osjećaj.

Priprema: Pripremiti kartice.

Provedba u razredu:

1. Reći učenicima da će raditi u parovima te im podijeliti kartice s osjećajima.
2. Učenici trebaju pronaći svoj par koji ima karticu s istim osjećajem.
3. Zatim učenici u parovima osmišljavaju i uvježbavaju dijalog vezan uz osjećaj koji su dobili.
4. Učenici koji žele prikazuju svoje dijaloge pred razredom, a ostali učenici u razredu pokušavaju pogoditi koji su osjećaj predstavili.

Special needs: The challenge of inclusion

SESIMBRA, PORTUGAL, 24.-29.4.2023.

Marija Brcković je na stručnom tečaju naučila kako se u praksi provodi inkluzija učenika s manje mogućnosti, posjetila je 4 portugalske škole i upoznala njihov obrazovni sustav te naučila nekoliko primjera aktivnosti u koje se uključuju i učenici s manje mogućnosti.

U koži slijepih i slabovidnih (In the shoes of the blind and visually impaired)

Dobna skupina: 11-18 godina.

Vrijeme trajanja aktivnosti: 15 minuta.

Cilj aktivnosti: Osvijestiti teškoće s kojima se slijepi i slabovidne osobe susreću u svakodnevnom životu te senzibilizirati učenike za pomoć osobama u raznim situacijama.

Opis aktivnosti: Učenici u parovima pokušavaju otkriti o kojoj je novčanici/kovanici eura riječ. Pritom jedan učenik ima prekrivene oči, a drugi učenik ga navodi i po potrebi mu daje smjernice te mu daje povratnu informaciju je li točno pogodilo.

Materijali: Novčanice i kovanice eura, maska za oči, higijenske vaticice.

Priprema: Pripremiti materijale.

Provedba u razredu:

1. Podijeliti učenike u parove te im podijeliti materijale za rad.
2. Jedan učenik u paru sjedi u klupi i na oči stavi higijenske vaticice i preko njih masku za oči. Ispred njega sjedi ili stoji drugi učenik u paru koji na klupu stavi nekoliko različitih kovanica i novčanica eura.
3. Učenik koji ima prekrivene oči prstima opipava kovanice i novčanice te na temelju taktilnog osjetila pogađa o kojima je riječ. Drugi učenik mu pritom pomaže po potrebi i daje povratne informacije.
4. Nakon što učenik sve pogodi slijedi zamjena uloga, a moguće je zamijeniti i određene kovanice/novčanice.

Special needs: The challenge of inclusion

SESIMBRA, PORTUGAL, 24.-29.4.2023.

Puzzle

Dobna skupina: 7-14 godina.

Vrijeme trajanja aktivnosti: 30 minuta.

Cilj aktivnosti: Upoznati učenike s pojmom autizma i što on predstavlja. Naučiti prepoznati neke znakove koji su specifični za osobe koje se nalaze u spektru autizma te senzibilizirati učenike za razvijanje međuvršnjačkih odnosa.

Opis aktivnosti: Pogledati kratki animirani video o autizmu. Nakon toga učitelj na ploču ili pano piše "Autizam je...", a učenici na papire u obliku puzzle pišu asocijacije i svoja razmišljanja na tu temu. Zatim svi donose papire na ploču/pano i slažu ih na način da se poklapaju i tvore složene puzzle (simbol autizma).

Materijali: Videozapis, računalo, projektor, papiri izrezani u obliku puzzle, flomasteri, pano/ploča.

Priprema: Pripremiti videozapis na računalo. Izrezati onoliko papira u obliku puzzle koliko ima učenika u razredu. Mora biti paran broj. Ako je broj neparan, uključiti učitelja u aktivnost.

Provedba u razredu:

1. Projicirati animirani videozapis o autizmu.
2. Reći učenicima da razmisle o onome što su čuli/vidjeli u videozapisu te im podijeliti izrezane papire i flomastere.
3. Učenici na papire u obliku puzzle pišu asocijacije i svoja razmišljanja na temu autizma. Mogu se izraziti i crtežom.
4. Zatim svi donose papire na ploču/pano i slažu ih na način da se poklapaju i tvore složene puzzle (simbol autizma).
5. Učitelj po potrebi pomaže učenicima složiti puzzle, a nakon toga zajedno komentiraju učeničke odgovore/cртеže.

Osnovna škola Markuševac, Zagreb

Mindfulness and meditation: Well-being at school and life

FORT-DE-FRANCE, MARTINIK, 9.-15.4.2023.

Ravnateljica i pedagoginja škole, **Gordana Horvat i Ana Jaklenec**, su se na tečaju upoznale s teorijskim i praktičnim djelom mindfulnessa i meditacije. Samosvjesnost, upravljanje emocijama, empatija i asertivnost su područja iz kojih su ravnateljica i pedagoginja škole proširile svoje znanje. Mindfulness kao tehnika nošenja sa stresom i neugodnim emocijama posebice koristi učiteljima u radu sa učenicima i roditeljima.

Cvijet prijateljstva (Friendship flower)

Dobna skupina: 7-14 godina.

Vrijeme trajanja aktivnosti: 45 minuta.

Cilj aktivnosti: Učenik će imati bolju sliku o sebi i pozitivnu povratnu informaciju o sebi od strane drugih učenika u razredu.

Opis aktivnosti: Učenici šalju crtež cvijeta na koji su se potpisali a ostali učenici upisuju u jednu laticu jednu pozitivnu osobinu učenika čiji je cvijet. Učenici izlažu što ih se najviše dojmilo.

Materijali: Crteži cvijeta, olovka, papir.

Priprema: Učenici trebaju na stabljiku upisati svoje ime i prezime.

Provedba u razredu:

1. Učenicima se podijele crteži cvijeta sa stabljikom i velikim brojem latica (koliko ima učenika u razredu).
2. Svaki učenik na stabljiku upisuje svoje ime i prezime te „svoj“ cvijet šalje drugim učenicima u svom razredu.
3. Svi učenici u jednu laticu upišu jednu pozitivnu osobinu učenika čiji je cvijet.
4. Na kraju aktivnosti učenik dobiva svoj cvijet natrag i pred razredom prezentira koje osobine im se najviše sviđaju.

Osnovna škola Markuševac, Zagreb

Mindfulness and meditation: Well-being at school and life

FORT-DE-FRANCE, MARTINIK, 9.-15.4.2023.

U kojoj sam zoni? (What zone am I in?)

Dobna skupina: 7-10 godina.

Vrijeme trajanja aktivnosti: 45 minuta.

Cilj aktivnosti: Prepoznati ugodne i neugodne osjećaje, razlikovati ih i znati izraziti kako se osjećamo.

Opis aktivnosti: Učenici po skupinama izrađuju semafor osjećaja (crvena- neugodni osjećaji, žuta- ne baš ugodni osjećaji i zelena- ugodni osjećaji) sa pripadajućim emojiima za svaku boju koji će izložiti u razredu kako bi svaki dan mogli pokazati kako se osjećaju.

Materijali: Veliki plakat, kolaž papir, slike emojiia s osjećajima (sretan, tužan, ljut, zabrinut, nervozan, uplašen, gladan...).

Priprema: Izrezati kolaž papir za oblikovanje semafora.

Provedba u razredu:

1. Reći učenicima da će raditi tri skupine. Svaka skupina će na plakat nalijepiti jednu boju za semafor i njoj pripadajućim emojiima (crvena- neugodni osjećaji, žuta- ne baš ugodni osjećaji i zelena- ugodni osjećaji) koje trebaju razvrstati.

2. Učenici slažu semafor i lijepe slike emojiia uz svaku boju.

3. Zatim svaki učenik izlazi ispred plakata i pokazuje u kojoj boji, tj. zoni se on nalazi i zašto, čime uči prepoznati svoje osjećaje i izraziti ih.

Osnovna škola Markuševac, Zagreb

Sensitisation training with reference to diversity, migration, racism, discrimination etc., culture and diversity with strategies for teaching these issues to diverse age groups

REYKJAVIK, ISLAND, 2.-8.4 2023.

Danijela Horvat je bila na tečaju kojem je cilj da polaznici nauče razmišljati o pozitivnim stranama migracija i različitosti u društvu, postanu svjesni koncepata poput stereotipova, predrasuda, diskriminacije i rasizma, postanu svjesni različitih, skrivenih manifestacija tih koncepata u društvu, nauče o posljedicama neizravnih diskriminacija i svakodnevnog rasizma, razmišljaju o opcijama reagiranja kada se susretnu s tim i u konačnici da podučavaju učenike i okolinu tome.

I ja! (Me to!)

Dobna skupina: 7-97 godina.

Vrijeme trajanja aktivnosti: 15 minuta.

Cilj aktivnosti: Osvijestiti postojanje sličnosti u ponašanju, navikama, strahovima i životu kod djece ili odraslih.

Opis aktivnosti: Sudionici sjede u krugu. Dogovori se smjer i jedan po jedan ustaje i izgovara rečenicu u kojoj iskazuje neku svoju zabrinutost (Brinem se hoću li usjeti pročitati lekturu), strah (Bojim se da me prijatelj ne iznevjeri), veselje (Volim jesti čokoladu s rižom), naviku (svaku večer operem zube prije spavanja), nepodopštinu (često zezam prijatelje)... Nakon te rečenice ustaju svi koji imaju istu naviku, strah, zabrinutost...

Materijali: Nema.

Priprema: Objasniti pravila izvođenja zadatka učenicima ili roditeljima.

Provedba u razredu ili na roditeljskom sastanku:

1. Sjesti u krug
2. Objasniti pravila i dati primjer
3. Izvoditi aktivnost dok se svi ne izredaju
4. Razgovor o osjećajima dok su izgovarali svoju rečenicu, zašto su je izabrali, kako su se osjećali kad su vidjeli da ima još istomišljenika te zaključiti da dijeljenjem naših misli, pozitivnih i negativnih, povezujemo se s drugim i olakšavamo jedni drugima.

Sensitisation training with reference to diversity, migration, racism, discrimination etc., culture and diversity with strategies for teaching these issues to diverse age groups

REYKJAVIK, ISLAND, 2.-8.4 2023.

Korak naprijed (Take a step)

Dobna skupina: 7-97 godina.

Vrijeme trajanja aktivnosti: 45 minuta.

Cilj aktivnosti: Osvijestiti postojanje razlika u mogućnostima napredovanja kod djece i razloge istih.

Opis aktivnosti: Sudionici dobiju karticu na kojoj piše tko su oni. Pročitaju je i ne govore jedni drugima što piše. Voditelj čita kratke rečenice koje počinju s „Meni je jednostavno...“. Ako sudionik prepozna u toj rečenici da je za njegovu ulogu jednostavno (ne moguće, nego samo jednostavno) izvesti navedeno, napravi jedan korak prema naprijed, a ako nije moguće, ostaje na mjestu (ne vraća se).

Materijali: Male kartice s opisom uloge/osobe (učenica/učenik 3.razreda, autistična, s asistentom u nastavi, dvoje mlađe braće, obitelj u podstanarstvu; ili učenik/učenica 4. razreda, odlikaš/ica, imućna obitelj, zdrav/a, jedino dijete u obitelji; ili učenik/ica 4. razreda, Rom/kinja, desetero braće, roditelji ne govore hrvatski kod kuće itd. Svaki primjer treba imati mušku i žensku verziju iste uloge.

Priprema: Pripremiti kartice.

Provedba u razredu/na roditeljskom sastanku:

1. Objasniti pravila provođenja vježbe. Podijeliti kartice i upozoriti da se ne čita tuđe
2. Sudionici stanu u red jedan do drugoga uz neki zid prostorije, tako da imaju istu polazišnu ravninu. Ispred njih bi trebao biti prostora za desetak koraka.
3. Voditelj čita rečenice „Meni je jednostavno“: svladavati nastavni plan i program, čitati lektire, kupiti novi mobilni telefon, baviti se sportom, pronaći prijatelje, uklopiti se u grupu vršnjaka, pratiti trendove u odijevanju, ići u kino kad poželim, slaviti rođendan s prijateljima i sl.
4. Kada se završe sve tvrdnje sudionike se zamoli da pogledaju malo gdje se nalaze u odnosu na druge.
5. Zamolimo sudionike koji su najdalje došli da pročitaju na glas koja im je uloga dana, zatim one koji se nisu (vjerojatno) pomaknuli s početka, pa sve ostale po želji i količini vremena koje imamo
6. Razgovor o tome što i kako sudionici razmišljaju o provedenoj vježbi, o ulogama koje su imali, o različitim mogućnostima koje djeca imaju u jednostavnim i svakodnevnim stvarima i što se može napraviti da te razlike budu što manje.

Embracing diversity, preventing bullying and violence

DUBLIN, IRSKA, 5.9.-10.9.2022.

Gordana Kranjčević je na stručnom tečaju obrađivala i uvježbala metode nenasilnog rješavanja sukoba, nenasilne komunikacije te metode za razvijanje empatije i povezanosti između osoba u sukobu.

Zajedničko crtanje (Drawing together)

Dobna skupina: 7-14 godina.

Vrijeme trajanja aktivnosti: 45 minuta.

Cilj aktivnosti: Poboljšanje komunikacijskih vještina i timskog rada.

Opis aktivnosti: Svakom učeniku dajemo list papira i pribor za crtanje. Učenike upućujemo da nacrtaju crtež unutar zadanog vremena. Nakon toga svaki učenik prosljeđuje svoj crtež drugom učeniku, a nastavlja crtež nekog drugog. To se nastavlja sve dok svaki učenik ne dobije opet svoje originalno umjetničko djelo koje tada opisuje ostatku razreda.

Materijali: Papir, pribor za crtanje.

Priprema: Priprijeti papir i pribor za crtanje.

Provedba u razredu:

1. Svakom učeniku dajemo list papira i pribor za pisanje.
2. Upućujemo učenike da nacrtaju crtež (npr. 5 min).
3. Nakon proteka zadanog vremena (npr. 5 min) svaki učenik prosljeđuje svoj crtež sljedećem učeniku i nastavlja crtež nekog drugog.
4. Nadopune crteža se nastavljaju od učenika do učenika dok do svakog učenika ne dođe opet njegov početni crtež.
5. Učenik opisuje ostatku razreda crtež koji je nastao iz njegovog početnog crteža.

Embracing diversity, preventing bullying and violence

DUBLIN, IRSKA, 5.9.-10.9.2022.

Rješavanje problema (Problem solving)

Dobna skupina: 7-14 godina.

Vrijeme trajanja aktivnosti: 45 minuta.

Cilj aktivnosti: Poboljšanje vještina rješavanja problema i međusobne suradnje.

Opis aktivnosti: Učenike podijelimo u grupe (npr. 3 do 4 učenika). Svakoj grupi zadajemo drugačiji problem koji trebaju riješiti. Za rješavanje im ponudimo samo tri objekta. Nakon određenog vremena (npr. 10 min), svaka grupa predstavlja ostatku razreda rješenje svog problema i odgovara na eventualna potpitanja.

Materijali: Papir, pribor za pisanje.

Priprema: Osmisliti probleme za rješavanje i ponuđene objekte za rješenje svakog problema.

Provedba u razredu:

1. Podijeliti učenike u grupe.
2. Svakoj grupi zadati drugačiji problem i različite objekte koje mogu koristiti za rješavanje.
3. Svaka grupa predstavlja svoj način rješavanja dobivenog problema ostatku razreda i odgovara na potpitanja.

Osnovna škola Markuševac, Zagreb

We are all special: Inclusion and support for students with special needs in and out of the classroom

BARCELONA, ŠPANJOLSKA, 11.-16.7.2022.

Anamarija Pavlič je ovim tečajem naučila kako promicati stav „svi smo različiti“, vršnjačku interakciju i podršku smatrati temeljem za izgradnju socijalnih vještina, samopouzdanja i suočavanje sa stresom i bespomoćnošću, upoznala se s tehnikama opuštanja (mindfulness), te usvojila pozitivne i praktične strategije za poboljšanje komunikacije s roditeljima i učenicima.

Marshmallow izazov (The marshmallow challenge)

Dobna skupina: 11-14 godina.

Vrijeme trajanja aktivnosti: 45 minuta.

Cilj aktivnosti: Poticati kreativnost, inovativnost, vršnjačko učenje, učeničku potporu, grupnu komunikaciju i suradnju, vježbati strategiju rješavanja problem te društvenih i međuljudskih vještina.

Opis aktivnosti. Učenici u grupama grade samostojeću konstrukciju sa špagetima, vezicama, ljepljivom trakom i sljezovim kolačićem na vrhu unutar 18min.

Materijali: 20 špageta, 1m ljepljive trake, 1m špage i 1 sljezov kolačić.

Priprema: Učitelj treba pripremiti materijal za rad, a učenici organizirati radno mjesto svoje grupe.

Provedba u razredu:

1. Potaknuti učenike na razgovor o međusobnoj suradnji i međuvršnjačkom učenju unutar i izvan nastave: Koga od učenika uvijek možete pitati za pomoć na nastavi ako vam nešto nije jasno? Koga pitate što je bilo na nastavi i što je za zadaću kada niste bili na nastavi? Kako komunicirate? Na koga se najviše možete osloniti da će vam točno i na vrijeme odgovoriti i pomoći? Oslanjaju li se i drugi na vas po tom pitanju? i sl.

2. Najaviti Marshmallow izazov, predstaviti materijal za rad, objasniti cilj, podijeliti učenike u grupe.

3. Obilaziti radna mjesta svake grupe, pružati potporu učenicima dok rade, savjetovati po potrebi.

4. Proglasiti pobjednika/e i nagraditi vrećicom sljezovih kolačića. Poticati da nagradu podijele s drugima.

5. Raspraviti o dobrim i lošim ponašanjima tijekom rada i kako ubuduće kvalitetno surađivati u učenju.

We are all special: Inclusion and support for students with special needs in and out of the classroom

BARCELONA, ŠPANJOLSKA, 11.-16.7.2022.

Igra svjetlosti (Black light)

Dobna skupina: 7-14 godina.

Vrijeme trajanja aktivnosti: 45 minuta.

Cilj aktivnosti: Kreativno se izražavati i napisati motivacijske poruke fluorescentnim markerom te ih osvijetliti mobitelom. Pogodno za razni nastavni sadržaj i predmete.

Opis aktivnosti: Učenici samostalno osmišljavaju kratke motivacijske poruke koje pišu fluorescentnim markerom te ih osvijetle mobitelom.

Materijali: Bijeli papir, fluorescentni marker, plavi trajni marker, ljepljiva traka, mobitel (flash svjetiljka).

Priprema: Pripremiti materijal, zamračiti učionicu.

Provedba u razredu:

1. Demonstrirati rad sa zadanim materijalom: na stražnju stranu mobitela preko flash svjetiljke zalijepiti prozirnu ljepljivu traku te ju obojati plavim trajnim markerom, na bijeli papir napisati poruku ili nešto nacrtati te osvijetliti mobitelom.
2. Učenici crtaju i pišu motivacijske poruke fluorescentnim markerom te ih osvijetle mobitelom.
3. Učenici predstavljaju svoje radove.
4. Uslikati učeničke radove i koristiti ih u nastavi po potrebi.

